

eF Tema del dia

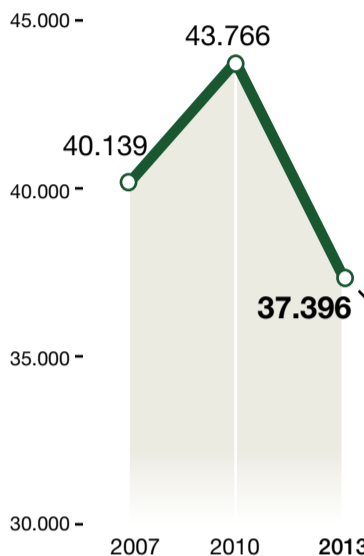
Una emergència social

Pàgines 2 a 5

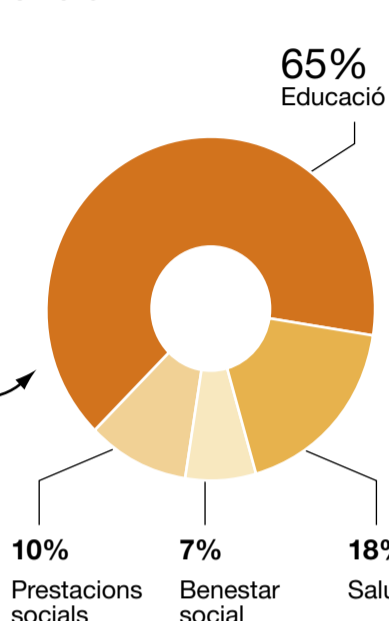
LA INFÀNCIA A ESPANYA

La inversió total en polítiques d'infància

EN MILIONS D'EUROS CONSTANTS
(TÉ EN COMPTE LA INFLACIÓ)

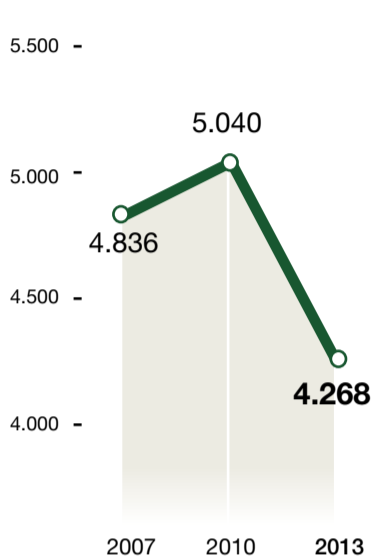

La inversió per àmbits el 2013

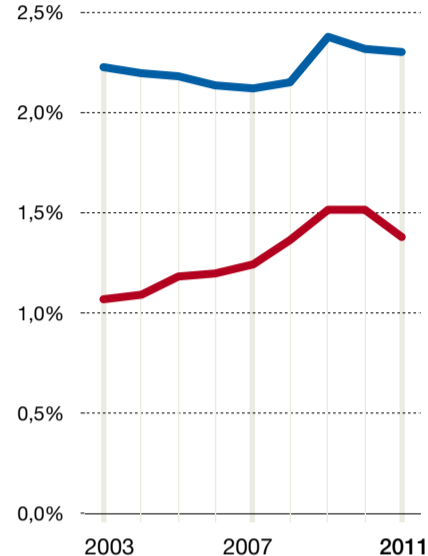
La inversió en polítiques d'infància per cada nen

EN EUROS CONSTANTS
(TÉ EN COMPTE LA INFLACIÓ)

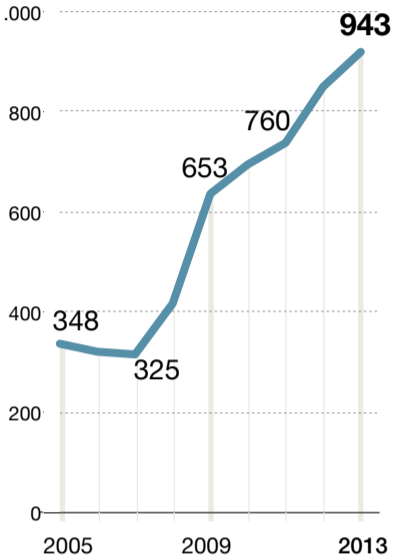
Inversió en protecció social de família i infància en % del PIB

UE-17 ESPANYA

Llars amb nens amb tots els adults sense feina

EN MILERS DE LLARS

ELS EFECTES DE LA CRISI EN ELS COL·LECTIUS MÉS VULNERABLES

Nens pobres cada vegada més petits

L'edat dels menors en risc d'exclusió atesos als casals baixa

Els centres amplien les beques per fer front a la creixent precarietat

VÍCTOR VARGAS LLAMAS
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Amb 3 anys, el Mario acaba de fer-se gran. Un tràngol que li sobrevé amb samarreta de Pacman i calçotets de Pokemon, sense cap més parafernàlia per a un esdeveniment tan magne. És el pragmatisme propi dels nens. Bé, això i haver patit dos episodis d'incontinència en un matí. Res que no se solucioni amb la solemne proclamació de maduresa que ell mateix li fa a la monitora per guanyar-se la seva confiança i continuar jugant, ja sense muda de recanvi, a l'esplai del centre Esclat, al barri de Bellvitge de l'Hospitalet de Llobregat.

Gairebé res atura el Mario i els seus petits còmplices per satisfer les seves ànsies de diversió. No obstant, hi ha casos en què fins i tot aquests pocs ingredients serien impensables sense la mediació d'Esclat -integrat a la Fundació Pere Tarrés- i d'altres centres socioeducatius que garanteixen que els nens no hagin de fer-se grans massa aviat. Allà tradueixen els drames i les frustracions del món dels adults en un petit oasi per als menors. Drames i frustracions que van a més. «En els últims dos anys s'ha incrementat la demanda de casos que arriben deri-

vats de serveis socials», explica Marió Aneas, coordinadora del centre obert i de l'esplai.

De l'any passat a l'actual, el casal d'estiu ha hagut d'ampliar en 30 places la seva oferta per a nens, de 340 a 370, dels quals gairebé una tercera part, 111, ho fan com a becats davant el risc latent d'exclusió social. Xifres en sintonia amb els 2.306.000 nens espanyols que viuen sota el llindar de la pobresa, segons les dades de l'últim informe elaborat per l'Unicef.

«Mai fins ara havia detectat una situació tan deteriorada», confessa una coordinadora

En els 16 anys que Aneas fa que treballa al centre, sis exercint de coordinadora, «mai fins ara», confessa, havia detectat una situació «tan deteriorada» com la que pateixen cada vegada més famílies. Una desgràcia que degenera fins al punt d'empènyer a l'abisme de la pobresa víctimes cada vegada més joves. «El més habitual era que els

xavals enviats per les autoritats tinguessin 9, 10 o 11 anys. Ara cada vegada n'hi ha més i més casos de nens de 3 i 4 anys», exposa la responsable d'Esclat, que acull criatures de fins a 16 anys.

MENYS DINERS PER NEN // I darrere els nens no triguem a aparèixer els pares, ells sí, plenament conscients de la magnitud de la tragèdia. «Véuen a secretaria a desfogar-se, a dir-te que no poden pagar les activitats del nen perquè els rebaixen la renda mínima d'inserció, que acaben de quedar-se sense feina, que necessiten ajuda», exposa. Una altra vegada l'Unicef certifica les necessitats: la despesa per nen que realitzen les administracions públiques espanyoles va passar de 5.040 euros el 2010 a 4.268 l'any passat. Com a conseqüència, la Fundació Pere Tarrés ja va concedir l'última setmana de juny el 46% més de beques de casal i esplai que en tot l'estiu passat.

Les famílies il·lustren la devaluació de les ajudes i el consegüent desgast d'una crisi que dura massa. «Es detecten més problemes emocionals entre els pares. Frustració, estrès, depressió... Repercuteix en la manera d'educar els fills». Un factor de risc que justifica la inter-

►► Uns nens de l'esplai d'Esclat, a l'Hospitalet, es diverteixen, ahir.

FERRAN NADEU

EL DRAMA
INFANTIL,
EN XIFRES

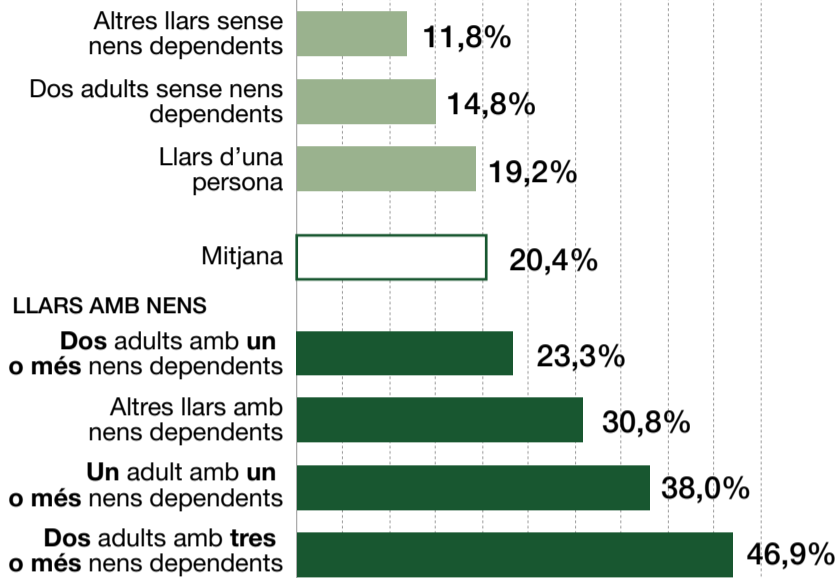
1 A Espanya hi ha 2,3 milions de nens que viuen per sota del llindar de pobresa, segons l'Unicef.

2 A Catalunya, els menors en aquesta situació són uns 400.000, el 30% de la població infantil.

3 En prop de 950.000 famílies espanyoles amb nens tots els adults estan sense feina.

Taxa de pobresa per tipus de llar el 2013

LLARS SENSE NENS

venció d'aquestes entitats i la readequació de la seva oferta. «Apliquem la teràpia familiar per estimular la comunicació familiar i minimitzar l'impacte al nen», manifesta Aneas. Canviar dinàmiques a la llar, evitar que quan els nens es quedin a dormir al centre una nena doni les gràcies a un monitor per despertar-la amb música, «acostumada als crits dels seus pares», exposa l'educadora.

DETECTAR I ACOMPANYAR // També estarà agraïda la Júlia si en el seu primer dia de menjador troba sobre la taula el seu plat favorit. «Hamburguesa amb patates», deixa anar, flanquejada per la Fàtima i el Pol, els seus cicerones gastronòmics, tots amb noms ficticis. Encara més ho estaran els seus pares, alleujats al veure que algú assumeix el dinar de la Júlia i dels seus quatre germans al tancar el menjador escolar.

I és que les necessitats no donen treva ni per vacances. «Cada vegada hi ha més famílies que comparteixen pis, una per habitació, i que han de recórrer al banc d'aliments. Els serveis socials no donen l'abast i el problema es cronifica», diu la pedagoga. Aquí intervenen les oenagés i la seva tasca de detecció i acompanyament. Un dels últims dics que poden evitar que l'exclusió social converteixi els nens en adults abans de temps. ≡

la tendència

LES PARTIDES PÚBLIQUES CAUEN

PRESSUPOST EL 15% MÉS BAIX
→ La pitjor crisi que es recorda en dècades a Espanya no té la resposta esperada en els pressupostos públics. Així ho demostra el descens del 15% de la inversió en polítiques d'infància que van realitzar el Govern central i els executius autonòmics entre el 2010 i el 2013, de 43.766 milions d'euros a 37.396, segons un informe de l'Unicef anunciat al juny.

DÈFICITS ESTRUCTURALS
→ L'informe de l'organisme humanitari destaca que la situació infantil a Espanya ha millorat de forma notable en les últimes dècades, i s'ha equiparat amb els països més avançats del món. No obstant, la crisi ha permès detectar «debilitats estructurals», com la desigualtat entre menors (la més gran de tota la població) i la menor inversió del PIB en infància i família: l'1,4% davant el 2,2% de mitjana de la UE.

CONSEQÜÈNCIES DE LA DIFICULTAT

La crisi ataca la salut mental dels menors

► Un estudi detecta més casos i més precoços entre nens i adolescents

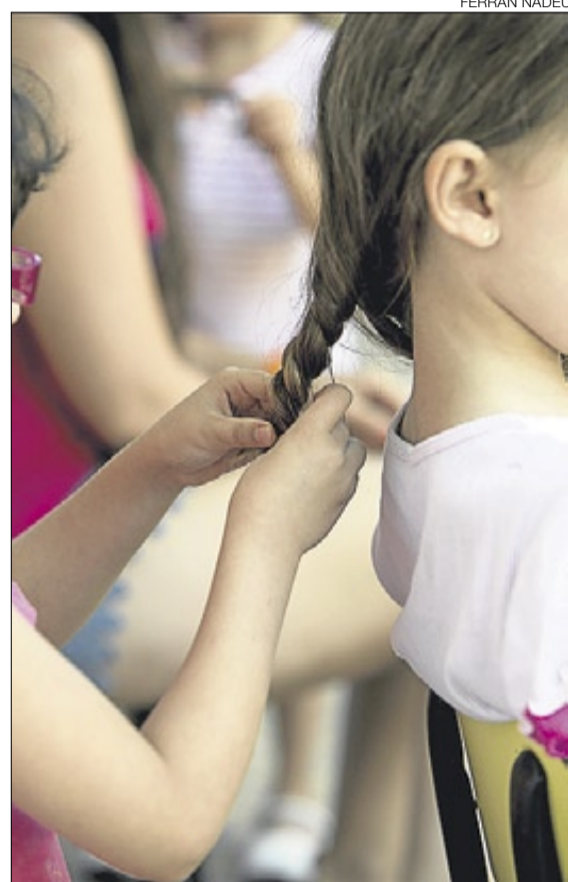
► Les famílies que han perdut la capacitat adquisitiva pateixen frustració i conflicte

TONI SUST
BARCELONA

La crisi econòmica afecta la ciutadania. I no fa distincions per l'edat. Un estudi de FEDAIA, la federació que reuneix les entitats dedicades a la infància a Catalunya, alerta que els problemes de salut mental de nens i adolescents han crescut en famílies que pateixen la dificultat i que, a més, els trastorns cada vegada són més precoços. L'estudi està fet entre part de la població que atenen les entitats federades a FEDAIA, que en total arriba a 100.000 menors i 35.000 famílies. Es tracta de menors en situació de desemparament o risc d'exclusió, és a dir, un grup molt castigat per la dificultat fins i tot en períodes de bonança màxima.

El treball va ser elaborat per un equip de la Universitat de Barcelona (UB) encapçalat per Violeta Quiroga entre el 2013 i aquest any, i apunta que la crisi ha portat moltes famílies a centrar-se a garantir la subsistència, a aconseguir el més bàsic per sobreviure, fet que porta a descuidar altres parcel·les.

MÉS CONSUM DE TÒXICS // L'equip destaca, en relació amb els problemes de salut mental, una sèrie de tendències que es van fer patents amb l'inici de la crisi entre el grup estudiat. D'entrada, els dos efectes citats: les patologies s'inicien cada dia de forma més prematura i augmenten

FERRAN NADEU

► Una nena, ahir, en un casal de l'Hospitalet.

tant el nombre de trastorns com els nens afectats. Dues conseqüències més: adolescents i joves cada vegada inicien abans el consum de tòxics i augmenta la relació entre aquest consum i els problemes de salut mental.

L'informe cita també l'increment de la preocupació «pels casos en què es vincula discapacitat intel·lectual i salut mental». Augmenta, així mateix, l'angoixa en els casos en què es viuen noves situacions de pobresa i es tem un futur sense expectatives. Dos elements més a tenir en compte: la falta d'estimulació i aprenentatge a una edat cada vegada més prematura i l'augment dels casos de trastorn per déficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH) a partir dels 7 anys.

La pobresa en la nostra societat, indica el text, és multidimensi-

onal. En primer lloc, l'econòmica, que causa carències òbvies, materials, però també dificultats emocionals i de relació. Afecta l'alimentació (malnutrició), però també l'accés a material escolar, activitats d'oci, la roba adequada per a cada època de l'any, entre molts altres aspectes. La pobresa que l'estudi denomina «relacional/emocional» és la que s'expressa per la falta d'una xarxa familiar que afecta nens i adolescents i els predisposa a l'exclusió social quan siguin grans. La pobresa «política», per acabar, és la que suposa patir una «falta de relacions socials que provoca una baixa participació dels nens i joves en la societat», co-

sa que els porta a aïllar-los i els farà més vulnerables en el futur.

«No podem millorar la situació de precarietat en què estan els nostres nens si disposem de menys de la meitat del pressupost que hauríem de tenir», afirma el president de FEDAIA, Jaume Clupés.

ALCOHOLISME I MALTRACTAMENT // Clupés al·ludeix a un dels grups als quals la crisi ha canviat la vida, els que van caure d'una posició estable i no poden tornar-hi: «Un nou perfil de pobresa representat per persones que han perdut el seu poder adquisitiu, cosa que genera frustració i situacions de conflicte amb els nens i adolescents». Clupés va advertir que en moltes famílies la crisi ha provocat «ansietat, alcoholisme, maltractaments i desatenció dels nens». ≡

DECORA LES POLSERES ALMA

LOTO

LLUNA

WISDOM

ADORNS 1€ + CUPÓ DEL DIA

Per a gent compromesa

DILLUNS

DIMECRES

DIVENDRES

Una emergència social ▶ Fòrum Primera Plan@

«La pobresa és més dura per als nens que per a la resta»

El president d'Unicef a Espanya reclama un pacte d'Estat

TONI SUST / SERGIO DELGADO
BARCELONA

«La pobresa és més elevada i intensa en el cas dels nens que en la resta de la població. Les famílies on hi ha nens són sistemàticament més pobres, fins a duplicar la taxa de pobresa de les que no tenen nens. Podem dir que estan penalitzats». Així va resumir ahir la situació actual a Espanya el president d'Unicef Espanya, Carmelo Angulo, que va intervenir al Fòrum Primera Plan@, organitzat per EL PERIÓDICO i Banc Sabadell.

Angulo va centrar la seva intervenció en la pobresa infantil i en la necessitat de forjar un front comú per combatre-la. «La pobresa infantil no ha sorgit amb la crisi, està associada a debilitats històriques», va declarar. I va alludir a l'informe que Unicef va publicar el mes passat, que xifra els nens que viuen en risc de pobresa infantil: 2,3 milions a Espanya, el 27,5%. A Catalunya, uns 400.000.

«No estem només davant un tema de pobresa, educatiu o de poca inversió. És un repte més global que ens porta a fer-nos altres preguntes: ¿Donem als nens l'atenció que es mereixen? ¿Ho deixem tot en mans de les famílies? El risc és un país amb cada vegada menys nens i més desigual», va afirmar Angulo, que va recordar la principal proposta a Espanya que va sorgir de l'informe d'Unicef: un pacte d'Estat per la infància com els que històricament s'han fet en altres sectors.

@ La pregunta

¿El pacte tindrà en compte l'educació?

SOLEDAD ROMÁN (FUNDAC. R. TORNER)

Amb una passió innegable, com qui l'estigués esperant, va respondre Carmelo Angulo a la pregunta de si l'educació té un espai en el pacte d'Estat que postula Unicef per lluitar contra la pobresa infantil. El president de l'entitat a Espanya va aprofitar l'ocasió per homenatjar dues professions que estan tenint un paper especial en aquesta etapa de dificultat: els professors i els metges.

Sí, va dir. L'educació es tindrà en compte en el pacte que es proposa. «Els mestres han sigut els grans psicòlegs de la crisi. Jo proposaria un premi d'alt nivell per als mestres, com també per als metges que han assistit ciutadans que legalment no tenien dret a ser-ho. Hi ha molts herois en aquesta crisi», va concloure el president d'Unicef.

El president d'Unicef va recordar que en el cas dels nens aquest consens no es va produir i va afirmar que el treball per avançar cap al pacte haurà de ser «discret i tranquil». Com a mesures concretes a defensar va citar la proposta d'Unicef d'una ajuda universal per fill a càrrec: 1.200 euros a l'any en el cas d'Espanya, encara està per calcular en el cas català. Això, ha dit, permetria reduir la pobresa infantil en un 18% i la global, en un 7%. El segon front és l'educatiu i el tercer el legislatiu i pressupostari. Angulo va rebutjar partidismes, donant a entendre que no hi ha partit polític que pugui retreure a un altre els problemes de la infància: la desatenció ha estat general.

UN PROBLEMA QUE TORNA // Perquè com va dir al principi, la pobresa infantil no neix ara, encara que la situació ha obligat a abordar qüestions que semblaven oblidades. Per exemple, què mengen els nens, cosa que podria qualificar-se com el front occidental de la malnutrició: no té res a veure amb la desnutrició dels països en subdesenvolupament, però també és un problema greu. «Convé recordar que estem parlant de pobresa relativa, en cap moment comparable amb altres llocs del món», va dir. I això que la situació no és la que era. Per un moment Angulo va parlar del planeta sencer recordant que en altres llocs del món els nens no

Passa a la pàgina següent

primera plan@
el Periódico Sabadell
Telefonica
gasNatural fenosa
Telefonica
Més col·laboradors
la xarxa

Carmelo Angulo, ahir durant la seva xerrada al Fòrum Primera Plan@.

«Alguns nens espanyols no s'han assabentat de la crisi i altres la pateixen quotidianament»

les opinions dels assistents

FRANCESC ESCRIBANO
Director de Minoria Absoluta
«Contrasta l'escassa sensibilitat dels polítics davant el problema de la pobresa infantil amb la lluita de les famílies i la feina dels mestres»

ÒSCAR VELASCO
Responsable comunicació de Creu Roja
«La situació de risc en la infància requereix una aposta forta d'inversió social per garantir drets bàsics com l'alimentació i l'educació»

CRISTINA RIBES
Directora Gasol Foundation
«Hem d'implicar-nos i exigir un pacte d'Estat per la infància. És responsabilitat de tots situar els nens al centre de les polítiques públiques i d'inversió social»

RAMÓN DOMÈNECH
Director màrqueting Banc Sabadell
«Una intervenció brillant. Ens hem de conscienciar per fer plans de desenvolupament per i per a la infància, cosa que equival a garantir el futur de la nostra pròpia societat»

JOAN FORRELLAD
Vicepresident Grupo Jané
«Protegir el present dels nostres nens és reforçar i millorar el nostre futur. És la nostra obligació participar activament en programes com els que lidera Unicef»

DANNY CAMINAL

«La pobresa infantil no ha sorgit amb la crisi, està associada a debilitats històriques»

«Les famílies on hi ha nens són més pobres, fins a duplicar la pobresa de les que no en tenen»

Ve de la pàgina anterior

han deixat de tenir una vida marcada per la pobresa. I no obstant, va precisar, una mica ha millorat la situació: «Abans morien 36.000 nens al dia per causes evitables, ara en són 18.000».

NENS POBRES, NENS RICS // A Espanya, va recordar, hi ha 8,5 milions de nens. I un dels aspectes que encara és aviat per estudiar és el de les conseqüències psicològiques que la crisi tindrà en els menors. Angulo ho va exposar en termes de màxima preocupació pel present i per les conseqüències que puguin donar-se en el futur. «A vegades no som conscients del que passa en una casa en la qual ningú treballa, en la qual s'ha hagut de canviar de domicili. És un fenomen impactant. No és fàcil de mesurar», va dir.

«A Espanya hi ha 8,5 milions de nens. Alguns no s'han assabentat de la crisi i altres la pateixen quotidianament, i a més a més és per a llarg termini, no hi ha perspectives immediates de recuperació. El greuge comparatiu entre ells és molt complex. Hauríem de preocupar-nos en com a societat», va advertir sobre la dualitat econòmica que de forma innegable està dividint els menors en funció de la posició econòmica de la seva família: «Els nens en crisi han perdut el joc, activitats d'oci, i estan veient com tres carrers més endavant d'on viuen hi ha un nen que va a una clínica privada, que pot anar a un gimnàs, d'excursió». En definitiva, una de les lògiques d'aquesta crisi, la que diu que els pobres són més pobres i els rics més rics, però aplicada als nens.

El risc d'una societat amb menys nens va ser un altre dels elements que va abordar Angulo: «La població espanyola es va reduir el 2012 per primera vegada en dècades. El 2017 hi podria haver menys naixements que defuncions. Això té a veure moltíssim amb el futur dels nens».

INFORME SOBRE CATALUNYA // Unicef realitza un informe biennal sobre la situació d'Espanya. El 2012, es va publicar el primer sobre Catalunya.

El 2015 n'hi haurà un altre de més centrat en les polítiques públiques catalanes contra la pobresa infantil.

Unicef està preocupada per la situació de l'educació a Espanya. El seu president ho va explicar al·ludint a la comparació amb altres països d'èxit reconegut. Angulo va citar el fet que, segons l'OCDE, «l'ensenyament secundari al Japó és tan elevat com l'universitari aquí», un fet que li sembla un problema greu tenint en compte el que l'educació suposa per a les possibilitats de futur d'un menor.

«El sistema universitari no està rendint prou. Malgrat que tenim un dels sistemes més accessibles i universals, hi ha un problema d'eficàcia. El nostre pacte vol incloure l'educació per a la infància», va declarar.

Angulo alerta de l'efecte en el futur del «greuge comparatiu» entre nens que pateixen o no la crisi econòmica

Insta a millorar la universitat: «Malgrat que és un dels més universals, el sistema no està rendint»

«Estem perdent un capital humà molt qualificat, persones molt preparades», va assenyalar sobre els joves que emigren a l'estranger. En camí invers, va parlar dels nens immigrants i de la seva precària situació. «Hem oblidat que som un país d'emigrants», va dir, referint-se al rebuig als forans, i va recordar els seus avis, que van emigrar de les Canàries a l'Argentina, on no van ser acceptats. Després d'un mes en un centre d'internament, van acabar a l'Uruguai. ≡

Vegeu el vídeo d'aquesta notícia amb el mòbil o a e-periodico.cat

ECÒPOLIS

El monogràfic d'ecourbanisme per a un mil·lenni urbà

el Periódico

www.catalunyaconstruye.com

